

GOSPODARSKI LIST

Glasiló c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje: Viljem Dominko.

„Gospodarski List“ izhaja vsaki mesec enkrat na celí pólí; udje c. kr. kmetijskega društva ga dobivajo brezplačno; za vse druge pa stane na leto 1 gld. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa odgovornemu uredniku. Rokopisi se ne vračajo.

Št. 4.

V Gorici 28. aprila 1893.

Leto XII.

Društene zadeve.

Iz seje glavnega odbora 6. marcija 1893

(Novec).

Predsednik naznani, da se je po predlogu r. dra Levi-ja ustanovila trtnica za ameriksanske hibride in trte najboljših vrst v Šmaríji, in ker so trte zdaj uže godne za presadbo, da je povabilo trtorejce okuženih krajev na Krasu in na Vipavskem naj se oglase, če jih hočejo kaj dobiti; ker je bilo pa mnogo takih oglasov, da je prosilo gosp. Ivana Uršiča, c. kr. komisarja v filokserijskih zadevah pri c. k. namestništvu v Trstu, naj on razodene svoje me-nenje, kako naj bi se te trte razdelile. — On je na to odvrnil, da je v trtnici na razpolago 861 različnih ameriksanskih trt, med njimi tudi nekoliko čisto novih vrst; razdelile naj bi se samo tiste, katerih je v večem številu, druge pa naj bi se ohranile za pride-lovanje kolči. Vsga skupaj naj bi se porazdelilo 689 trt, 172 pa naj bi jih ostalo v trtnici za pomnoževanje. — Trte naj bi se podelile samo vinogradnikom iz Štjaka, Šmaríje in Rifemberga, do-tične prošnje s Krasa pa naj bi se prezirale, ker se je kraškimi občinam podelilo uže 44.600 trt iz državnih trtnic.

V smislu tega predloga je glavni odbor podelil prosilcem iz Rifenberga 45 trt, Šmarijskim 138 in Štijaškim 506.

Odbor vzame na znanje predsednikovo poročilo, da je vis. c. kr. ministerstvo podelilo za tekoče leto mlekarskemu in sirarskemu društvu v Bovcu 300 gl., enakim društvom v Svinem, Volčah in Zalaz — Čadrgu vsakemu po 200 gld., Doljanskemu pa 100 gld. podpore.

Iz podpore 200—300 gl., katero je vis. ministerstvo obljubilo za pospeševanje sviloreje, sklene odbor podeliti voditeljem svilorejskih postaj v deželi primerne nagrade za njihovo delovanje.

Predsednik poroča, da je vis. kmetijsko ministerstvo potrdilo vse račune zadevajoče kmetijsko in gozdarsko razstavo in pa IV. Avstrijski vinarski kongres od l. 1891.

Vsi dohodki raztave so znaali 24.155 gld. 59 kr., vinarski kongres pa je imel denarničnega preostanka 2634 gl. 14 kr., torej je bilo skupne imovine 26.789 gl. 59 kr. Vsi stroški so znašali skupaj 27.064 gl. 48 kr. in dosledno je bilo premanjkljeja 1274 gl. 72 kr., kojega je blagohotno založilo vis. kmet. ministerstvo deloma s podporami, ki so bile določene za druge kmetijske namene, deloma pa — in sicer 779 gl. 59 kr. v gotovem denarju.

Odbor sklene, da hoče prihodnjemu občnemu zboru predlagati, naj izrazi vis. ministerstvu posebno zahvalo za visokodušno, našej raztavi podeljeno podporo.

Odobri se imenovanje gg. Franceta pl. Gironcoli in Andreja Koejančiča zaupnikoma in zastopnikoma kmetijskih interesov v komisiji za priskrbljevanje hrane III. vojnemu zboru.

Dovoli se 200 gld. podpore za pospeševanje tega, kar bo posebni, za to ustanovljeni odbor deloval v prosep železnične gradbe čez Predél in čez Ture.

Po predlogu g. E. Klavžarja kot zastopnika Tolminske kmetijske podružnice sklene se, da se ima prositi vis. ministerstvo za podelitev podpore 120 do 150 gld. za potovalnega učitelja, kateri bo v mlekarnicah učil pravilno mlekarstvo in sirarstvo, druge primerne podpore pa za poskušnjo s pridelovanjem hmelja v nekaterih občinah na Tolminskem.

Po predlogu g. Bruschina podati je prošnjo deželnemu odboru z ustanovite v ednega ali dveh štipendijev za sodarje, kateri bi se

hoteli zvanaj dežele učiti pravičnega izdelavanja sodov in druge posode.

Sprejme se tudi predlog gospoda Gortanija — po katerem bo naprositi vis. kmet. ministerstvo, da podeli kaj podpore za primerno njivo, na katerej bodo v spodnji Furlaniji poskušnje delali z različnimi načini gnojitve.

Sprejmó se slednjič naslednji novi udje: Gosp. Josip Carlini oskrbnik v Villanovi pri Fari, Jak. Colautti iz San Polo, Anton in Miha Culot izpod Turna, Andrej Pauletič, posestnik v Gorici in Josip Velicogna, ravnatelj ital. oddelka dež. kmet. šole.

Nekoliko o umetnih gnojilih in njih porabi.

Profesor Baier piše v „Sudeten“ o tem tako-le:

Da bodo na naših kmetijah gojene rastline rastle in obrodile, treba je, da najdejo v zemlji vse potrebne redilne snovi. Posebno jim treba pa dušca, fosforne kisline in kalija. Sé žetvijo rastlin odtegnemo zemlji večino redilnih snovij, in sicer toliko, da bi za njo sledeča rastlina morala glada poginiti, ako bi jej zopet ne gnojili.

Da bi leto za letom gnojili z hlevskim gnojem, to je nemogoče, in ne bilo bi tudi priporočati; zato smo nekako navezani, pomagati si z umetnimi gnojili, da rastline zadovoljimo, kar dosežemo tem laže, ker imamo umetnih gnojil, katera imajo večinoma v obilnejši meri eno ali dve omenjenih redilnih snovij in sicer v pravej za rastlino sposobni obliki, tako da rastlini prav lahko pomagamo s pomanjkujočo jej snovjo. Računajmo na hektar 300 kvintalov hlevskega gnoja, kateri naj bi zadostoval za tri leta, posejajmo na njivo n. pr. repo (350 kvint. in 30 kvint. perja), pšenico (30 kvint. zrnja in 44.5 kvint. slame) in ječmen (25 kvint. zrnja in 35 kvint. slame), potem takem treba, da je za te rastline v zemlji, 221 kg. dušca, 96 kg. fosforove kisline in 254 kg. kalija. V 300 kvint. hlevskega gnoja je pa poprečno 150 kg. dušca, 78 kg. fosforne kisline in 189 kg. kalija, potem takem je primanjkljeva redilnih snovij in sicer dušca 71 kg., fosforne kisline 18 kg. in kalija 65 kg.

Primanjkljej bo pa tem veči, kolikor slaběji je gnoj, kar se zgodi tedaj, ako leto za letom prodajamo žito in govedo, čeprav bi gnoj pravilno oskrbavali.

Ako ta povprečni proračun vzamemo kot primer, potem se lahko prepričamo o potrebi umetnih gnojil.

Zmed mnogih umetnih gnojil se najbolj priporočajo dušečnata gnojila kot: čilski solitar in žvepleno-kisli amonijak; gnojila, ktera imajo fosforne kisline: superfosfati in Thomasova žlindrina moka in kot kalijevo gnojilo kainit.

Dušca in fosforne kisline ima koščena moka in peruvanski guano, kateri gnojili dobimo v kupčiji v surovem stanji ali pa obdelani z žvepleno kislino (to je v lažej raztopnem stanji).

Čilski solitar je drag, njegovo delovanje je pa izvrstno posebno na bolj suhih zemljah. Rabimo ga tedaj in sicer varčno, ako hočemo, da bodo rastline hitro in močno vzrastle. Porabimo ga namreč za gnojenje žit in sicer potrositi ga moramo po vrhu.

Potrositi ga pa ne smemo dolgo poprej, kakor je žito na njivi, ker drugače se zgubi v globočino zemlje. Priporoča se tudi potrositi malo čilskega solitra, pa večkrat n. pr. prav zgodaj (aprila) in pozneje (maja) še enkrat, ko so rastline že veče.

Če hočemo gnojiti okopavinam ž njim, smemo ga porabiti le pred ali pa pri setvi. Ne smemo ga tudi podorati, ali če ga podorjemo, pa le zelo plitvo. Stročnicam, deteljam in drugim enakim rastlinam ne smemo gnojiti s solitrom in sploh ne z dušečnatimi gnojili, ker to redilno snov sprejemajo iz ozračja.

Potrosi se čilskega solitra po oralu z ozirom na zemljo:

Za žita, in sicer za revnejšo gnojitev 120 kg., srednjo gnojitev. 175 kg., krepko gnojitev. 290 kg.; potrositi ga je po vrhu žitnih rastlin; toda del določene množine potrosimo kratko pred setvijo po zemlji.

Za jaro žito zadostuje večinoma šibko gnojenje; ječmenu, kateri se pozneje porabi za ol ali pivo, ne sme se gnojiti s čilskim solitrom.

Za krompir: revnejša gnojitev 85 kg., srednja 110 kr., krepka 170 kg.; za sladorno peso: revnejša gnojitev 85 kg., srednja 140 kg., krepka 225 kg., za krmsko peso: revnejša gnojitev 85 kg., srednja 170 kg.; krepka 340 kg.; podorati ga je plitvo pred setvijo in gnojiti ob enem s fosforno kislino.

Za oljnate rastline (repica, mak, goršica i. t. d.) je revnejša gnojitev 100 kg., srednja 170 kg.; krepka 290 kg. Za predivnate rastline lan, konoplje 110 - 140 kg. (predivo bo veliko daljše in drobnejše).

Za zelenjadne rastline računa se po oralu 225 kg., za posamezna krepka sadna drevesa 0.5 gr. porabiti je tudi fosforno kislino in kainit.

Žvepleno-kisli amonjak se ne raztopi tako lahko, kakor čilski solitar, zato je bolje, če porabimo prvega v mrzlejših in bolj mokrih zemljah že jeseni.

Podorati ga moramo vselej. Ne sme tudi imeti nikakih strupenih primesi. Treba ga je po oralu povprečno:

Za žita 45-270 kg.

Za okopavine ga ne porablajo, ker je čilski solitar bolji.

Za oljnate rastline 85 - 225 kg.

Za predivnate rastline 86 - 110 kg.

Superfosfati delujejo prav hitro, posebno takrat, če je v njih mnogo v vodi lahko raztopne fosforne kisline, kar nam mora trgovec, kateri s tem kupčuje, jamčiti ali garantovati.

Priporočati je, da se ne raztrošajo dolgo pred setvijo.

Najbolje storimo, če jih podorjemo, nikdar pa ne potresemo kar po vrhu na rastline in bolje uplivajo v srednje vlažni, kot pa v presuhi in premokri zemlji. Ako je zemlja suha, peščena, ali apnena, zgodi se lahko, da poraba teh gnojev samih prisili zoritev. Zato je priporočati, da se poleg teh rabijo tudi dušičnata gnojila. Prvi pridelek bo jako lep.

Porabiti je le take superfosfate, kateri imajo veliko odstotkov raztopne fosforne kisline ker siroški za vožnjo slabjšega in boljšega fosfata so enako veliki, a dohodek je pri slednjem večji. Fosfate porabimo za vse rastline z uspehom in računa se na oral, če ima 16 % v vodi raztopne fosforne kisline:

Za žita: revnejša gnojitev 110 kg., srednja 170 kg. krepka 225 kg., za stročnice in detelje: revnejša 140 kg., srednja 170, krepka 225 kg.; za krompir: revnejša 75 kg., srednja 110 kg., krepka 145 kg.; za sladorno peso revnejša 145 kg., srednja 240 kg., močna 290 kg.; za krmsko peso, revnejša 140 kg., srednja 170 kg., krepka 340 kg.; za oljnate rastline revnejša 110 kg., srednja 170., krepka 290 kg.; za predivnate rastline 145-225 kg.

Thomasova žlindrina moka deluje polagoma, kar je gotovo v korist rastlinam, katere slede za prvo setvijo.

Sposobna je posebno za težke, vlažne zemlje. Ker se le malo raztopi; zato priporočajo, naj bi se raztrošala uže jeseni ali pa po zimi pred setvijo. Porabimo jo lahko, če je drobno semleta (naj manj 85 %) popolnem mestu superfosfata, vendar pa, če želimo, da bode kmalu delovala, parabit je moramo 2—2^{1/2} krat več, kakor bi porabili superfosfatov, in da jo je dobiti tudi dovolj po ceni.

Če želimo, da ostane za rastline, katere sledé za prvo setvijo, še kaj fosforne kisline, n. pr. če hočemo sejati med žito še deteljo ali krmske rastline, potem nam bode Thomasova žlindrina moka prav dobro služila. Nepreocenljive vrednosti (pomešana s kainitom) je pa za mokre travnike, na katerih je veliko mahu; če jo primešamo na vsak oral 350—450 kg. ter raztrosimo jeseni, dobili bomo veliko več sena.

Zelo važna je tudi za deteljo in krmske rastline. Koliko naj je porabimo, to smo uže zgorej povedali. Potrebno je, da jo podorjemo (toda ne na travnikih in deteljiščih).

Kainit pospešuje zelo raščo rastlinam, pa tudi njegove pristranske primesi posebno kuhinjka sol, katere ima, pomagajo v to.

Za težke zemlje, katere imajo večinoma dovolj kalija, vzamemo le malo množino, ali pa jo celo s kainitom ne gnojimo. Posebno važen je pa kainit za gnojitev lahkih, peščenih zemlja, ker upliva deloma vsled kalija, kateri jè v njem, deloma pa se ohrani v tako gnojeni zemlji vlaga dalje časa.

Najbolje storimo, če ga raztrosimo v jeseni ali po zimi pred setvijo, da se ptuje primesi, katere bi lahko škodovale, po zimi pozgube v zemljo. Če ga v težkih zemljah podorjemo, storimo prav, v lahkih zemljah pa storimo bolje, če zemljo potem z brano prevlečemo.

Posebno priporočajo ga za detelje, krmske rastline, travnike, okopavine in lan. Če ga hočemo rabiti za okopavine, ne smemo ga nikdar potrositi naravnost, ampak pognojiti moramo ž njim vselej le rastlinam, katere sejemo pred temi, da se zgubi posledica škodljivih uplivov.

V lahkih zemljah moramo vslej več natrositi in sicer tolikanj več, čim lažja je zemlja.

Sploh pa se računa po oralu :

Za žita: šibka gnojitev 60 kg., srednja 110 kg., krepka 225 kg. Ječmenu, kateri je namenjen za pivovarne, ne gnojiti s kainitom. Ako sledi za žitom repa, pesa ali detelja, potem vzemimo večje množine; za stročnice in detelje: šibka gnojitev 225 kg., srednja 290 kg., močna 340 kg; za oljate rastline: šibka 110 kg., srednja 225 kg., krepka 340 kg., za travnike 225-340 kg., za predivnate rastline 170 — 225 kg, za sadno drevo poprečno 2 kg, in sicer natrositi je jeseni; če ga trosimo po travnikih, pri-mešajmo Thomasove žlindre moke, in če ga potrošamo spomladi, povlecimo zemljo z brano.

Surova koščena moka topi se prav težko; nekoliko bolja je oparjena, najbolja pa z žvepleno kislino obdelana (superfosfat).

Čas, v katerem jo je raztrošati, se ravna po raztopnosti, kolikor laže se topi, toliko pozneje pred setvijo jo je raztrošati in narobe. Večinoma jo potrošajo ozimnam in repici in močno gnojene so potem, če smo raztrosili po oralu 300 — 400 kg.

Če gnojimo okopavinam s koščeno moko, poplača se nam trud, pa tudi če smo gnojili detelji z njo; potem posebno dobro upliva na rastline, katere sledé za njo. Ako jo raztrošamo, pomešati jo je že poprej z zemljo in raztrošeno plitvo podorati ali pa globoko z brano povleči. Posebno dobro se sponaša na težkih in takih zemljah, katerim pomanjkuje fosforne kisline.

Peruvanski guano. To gnojilo je zelo drago, pa zanesljivo upliva na večino rastlin (razen travnikov). Mokrih zemlja ne smemo gnojiti s peruvanskim guanom. Po oralu raztrositi je 170 — 220 kg., in sicer raztrosimo ga le malo pred setvijo v jeseni ali spomladi in včasih celo po rastlinah spomladi (po ozimnih žitih) in ga potem povlečemo z brano.

Priporočati je, da se pomeša z zemljo. Bolje deluje na sledeče rastline surovi, nego z žvepleno kislino podelani guvano.

Pa tudi druga umetna gnojila lahko porabimo, vendar ne kupujmo tako zvanih "univerzalnih gnojev", katerih ni, kateri niso tudi družega nego blago brez veljave in stanejo obilo denara; priporočati ni tudi raznih med seboj pomešanih gnojev, ker je sploh naj bolje, da vsak gnoj za sé raztrošamo, kajti dva mešana gnojla mnogokrat drug na družega slabo delujeta. Priporočati je zelo, da se gnojila dobro razdrobe in hranijo suha, pa ne predolgo, ker se

te snovi spremene, ako leže na zraku, se raztečejo ali pa se napravijo kepe in zgube tudi na snovi.

Naj bolje priporočljivo je nakupiti gnojila v velikem (na vagona po družtvih) z jamčenjem in pod pogojem kemične preiskave, ker potem zagotovljen nam je uspeh in gnojilo je bolj ceno.

Prej rečeno ni sploh kot stalno navodilo ali recepti, ampak služi naj kmetovalcu pri porabi le kot podlaga. Pred vsem pa priporočamo vsakemu, naj poprej v malem poskuša in se o uspehu prepriča, to ne stane veliko in varuje nas jeze in škode. "Skušati je bolje, nego čitati!,"

POROČILO

o 6. vprašanji na programu IV. avstrijskega vinarskega kongressa.

(dalje)

Sok tega grozdja je intenzivno vijolčasto rudeč, množina sladora se menja, v normalnih letinah znaša 19 - 22 ‰, kisline pa 10-12 ‰ in povprečno, ko ga gojimo že osem let, je imel 19.2 ‰ sladora in 11.7 ‰ kisline. Iz grozdja te trte je toraj mogoče napraviti okusno, močno, temno rudeče vino, katero bode imelo 10-12 p. ‰ alkohola in bi praviloma ne presejala množina kisline nad 7-8 ‰.

Iščejo ga za mešanje celó, da dobé šibka lahka vina več alkohola in barvila; takih vin je na Francoskem mnogo in plačujejo navadno za hektoliter 15-20 frankov več, nego plačajo Aramon in druga njemu sorodna vina.

Ko je vino mlado, občutimo v grlu še nekak poseben okus, kateri pa ni neprijeten in ne foksast; zgubi ga pa, ko ga pretakamo in ko se vino stara. Da se je vino v barvi, ktera prehaja na vijolčasto, zboljšalo, posrečilo se nam je to doseči z dostavo vinske kisline, in sicer dostavili smo na vsakih 100 klgr. zmečkanega grozdja 300-500 gramov ali pa na vsak hektoliter vina 200 gr. vinske kisline.

Po naših skušnjah se da to doseči, ne da bi kaj dostavili in sicer ako mešamo to vino z našimi navadnimi, která imajo proste vinske kisline in vselej tudi mnogo kisló-vinsko-kislega kalija.

Jacquez-u ne škoduje plesnjoba zeló, ampak le malo ali celo prav nič, škodujti mu pa kozavost in strupena rosa, zato ga moramo proti predzadni bolezni enkrat ali dvakrat namazati meseca februarja ali oprati sé zgoščeno 50 odstotno raztopljeno železnega vitrijola, kteri smo dostavili še 1 odstotek žveplene kisline in prav tako ga moramo zoper slednjo bolezen uže pozno spomladi in poleti celo večkrat poškopiti z bakreno-apneno zmesjo, kakor škropimo naše domače trte. *)

Prej navedene prednosti presegajo pomanjkljivosti te trte v večej meri, za to smo se tudi odločili gorko priporočati to trto trtorejcem na Goriškem.

Gotovo bodo imeli zagotovljen dohodek, bodisi, da porabijo vino, ker je močno za zbeljšanje drugih šibkih, ali pa da zboljšajo barvo našim vinom, ali pa da ga prodajo za mešanje na Francosko, v Švico, na Ogersko, severno Avstrijsko in Nemško, v nadomestitev dalmatinskega in južno italjanskega, ker so stroški za uvažanje v druge kraje preveliki.

Cunningham. Je najbolja trta za bolj puste in gorke zemlje, uspeva v vsaki legi, le če ni premrzla in prevlažna, ugaja jej pa najbolj rudeča zemlja z rahlim gruščem iz Alp, ter raste v gruščasti zemlji, in v suhih gričih še bolje nego Jacquez. Raste krepko in rodi obilo, vsaj pri nas, čeprav so jo na Francoskem radi tega marsikje ovrgli; grozdje se ne osiplje, listi so veliki, usnjati in temno zeleni, kozavost in peronospora mu ne škodujeti. Grozdje zori pozneje, nego ono družih *Aestivalis* in večina evropskih trt, zato zahteva dobro in če le mogoče k solncu obrnjeno zemljišče.

V teku osmih let, ko smo ga gojili in sicer pod prav neugodnimi okoliščinami, imel je mošt povprečno 18 % sladora in 15 % kisline.

*) To potrjuje poročevalec sam, da jo je moral leta 1893, ker je bila spomlad vlažna in mrzla, celo dvakrat dati mazati z zgoščeno raztopljeno, ker se je pokazala bolezen že v prvi polovici maja, namreč pri trtah v plitvih in lahkih zemljah, a polotila se je tudi določenih evropskih trt, kakor n. pr. modre Frankinje, katero je na nekterih mestih tudi močno poškovala.

Če vre na zdrozgalici, je vino le malo barvano in rudečkasto; ako ga pa hitro sprešamo in ločimo od tropin, je vino polno, trpko belo vino, katero ima mnogo alkohola in je, kakor poroča tudi Millardet, fino in sicer povsem najbolje izmed vseh iz ameriškega grozdja napravljenih belih vin. Vino, katero smo pridelali l. 1890, je imelo 12·6 pr. % alkohola in 13·5 ‰ kisline. Vino ima toraj preveč kisline, katero pa lahko odpravimo, če ga mešamo z drugimi bolj milimi vini, kakor n. pr. z Noah, o katerem bomo govorili pozneje. Priporočamo tedaj, da se sadi trta Cunningham, posebno za belo vino in sicer v pustih in suhih gričih; druge odpočite zemlje in rodovitne porabimo pa za take varijetete, ktere zahtevajo boljših pogojev.

Othello je trta, ktera je nastala, kakor poroča Millardet, s križanjem Canade-Clinton z Black Hamburg ali Frankenthal, je toraj mešanec Riparije z Viuifero. Na tem že lahko spoznamo, zakaj ni trta tako odporna, kakor prave ameriške, zoper trtno uš, čeprav jo sinatrajo nekteri če so razmere ugodne, kot popolnem zadostljivo. *Othello* raste prav krepko in zato, ker pozno požene, mu ne škoduje tudi pomladanski mráz. Prične zgodaj roditi, grozdje zori zgodaj, ter mu ne škoduje tudi dež v mesecu juniju, če traja tudi dalje časa in je mrzel in prouzročá, da se grozdje pri družih domačih in ptujih trtah osiplje. Kolči se ukoreničijo prav tako lahko, kakor one družih evropskih trt. Ljubi odpočito, globoko, zdravo in rodovito zemljo, v kateri se tudi ustavlja trtni uši, drugače uspeva pa tudi na krednatej in ilovnatej zemlji, v kateri je apnena opoka, prav tako tudi na plitvi, suhi, gruščasti zemlji v dolini in na gričih, kar dobimo v Hérault pri g. Sabatier in Fermand in katero smo opazili tudi pri lastnih zasadih. Rodi veliko več, nego Jacques in sicer toliko, kolikor obrodi najbolj bogato rodeča evropska trta in kakor poroča Millardet, daja po hektaru 150 hktl. Na njegovih poganjkih dobimo veliko lepih grozdov z velikimi jagodami, kakoršne so one njegovega očeta, Black-Hamburg, kteri se ohranijo na trti, ne da bi segnjili. Po poročilih Viälla na Francoskem, škoduje mu zelo strupena rosa, ktera napada listje in jagode, kar se je pokazalo tudi v Ameriki in so ga morali prav zato in ker mu tudi Black-Rot zelo škoduje, opustiti. Omenjeni trtoznanec se pritožuje, da mu škoduje tudi solčna vročina in Foex se pritožuje, da se poganjki, ko razsaja veter, tudi kmalu odlomijo. Pri nas pa tega

nismo opazili. Prva leta, ko smo trto nasadili, smo opazili, da so se spodnji listi zvijali in se pozneje posušili, kar se je pričelo početkom junija meseca, in julija meseca je listje odpadlo. Grozdje je potem zvenelo, les ni dozorel, sploh lahko rečemo, da so bile trte blizo pogina. Te lastnosti nismo pa dobili opisane v nobenem spisu o ameriškanskih trtah, niti najmanjše opombe ne in to prestrašilo nas je tako, da smo popolnem prejenjali te trte oskrbovati.

Slučajno smo pa našli na spis Pulliat "Vigne americaine," od meseca septembra 1888 stran 283, kjer smo čitali, da Othello ne prenaša žveplanja. Opustili smo potem žveplanje in ni se več tako godilo, da so se namreč listi zvijali in se sušili ter prezgodaj odpadali. Grozdje je ostalo zdravo in sveže, trte so pa pričele zopet krepko poganjati.

Tej trti škoduje plesnjoba le malo in če se je polotila njenih razraščanih listov, pomaga, kakor poroča Madame Ponsot, uže enokratno prašenje in sicer pred 15. majem, toraj pred veliko vročino, z zmesjo žvepla in drugih neupljivnih sredstev, kakor cestnega praha, pepela, gipsa in drugih.

Ne škoduje mu tudi kozavost, kateri se v našem evropskem obnebbi zadostno ustavlja. Daje navadno vino, katero je živahno rudeče in dobro, tako da ga je po naših skušnjah bolj ceniti, nego naše furlausko, čeprav ima, ko je še mlado, malo pristranskega okusa, kateri je pa manj neprijeten, nego oni Izabele, zgubi ga tudi, ako potrzemo grozdje, preden je popolnem dozorelo, prav tako tudi potem se staranjem in pretakanjem.

Okus po malinjah ne tiči tolikanj v soku, kakor pa v mešičkih in da se zmanjšati po umetni poti, to je, če pustimo, da vre močno barvani mošt za sé ali ločen od tropin, na kar dobimo lepo rudeče vino, katero cenijo v kupčiji.

Mi gnojimo Othello že skozi pet let; razen onih dveh let, ko smo z žveplanjem grozdju škodovali, imel je mošt 19.3 % sladora in 7.5 ‰ kisline; Othello leta 1890 je imel 11.54 pr. % alkohola in 7.2 ‰ kisline.

Ker zeló obilo rodi in je vino dobro, kot navadno namizno, je dalje tudi za mešanje sposobno, zato bodo njihove nasadbe donšale velik dobiček. Ker pa je vino tudi boljše, nego ono od naših domačih trt, zato ga priporočamo pri tej priložnosti našim sedeželanom.

Celo tedaj, ko bi Othello v določenih zemljah se manje branil trtne uši, ne priporočamo, da se ga opusti, ampak da storimo bolje, če ga požlahnimo na odporne ameriške trte, ter ga tako ohranimo, da ohranimo to povsem cenjeno vrsto, ktera bo po našem mnenji vir blagostanja in bogatstva na Goriškem.

Noah, ktera izvira od Taylora, je toraj hybrida Riparije in *Labrusca*.

Je čvrsta, jako krepko rastoča trta. Glede zemlje ni izbirčna, le krednata zemlja jej ne ugaja, ali pa tudi zemlja ne, koja je sestavljena iz rumene opoke. Povsem in z gotovostjo, ubrani se trtni uši, se da lahko pomnoževati s kolčmi in prenaša dobro, če jo prav požlahnimo s cepiči naših evropskih trt. Rodi obilo, jagode so debele in imajo foksinst okus nekako po ananas, kterege dobi potem tudi vino, ga pa sleduje po nekolikih mesecih zgubi in kakor poroča g. Ponsot, ni zoperu, ampak celo prijeten.

Jagode so prav mesnate, jih težko zmastimo in mošt se nerad odceja. Zato priporočamo, naj se grozdje poprej zmečka na grozdnem mlinu, ter naj se zdrogalica prav tako preša, kakor drože, namreč skozi platnene vreče.

Mošt troletnih trt je imel povprečno 19 % sladora in 9 % kisline. Ako ga pomešamo, kakor uže poprej navedeno, s Cunningham, ali kar je še boljše, ker oba ob enem zorita z belim vinom Cunninghama, potem bi lahko pri prvem preobili boket po ananas zmanjšali, pri slednjem pa preobilo kislobo in tako bi zadobili močno, harmonično vino, ktero bi vino zadobljeno od naših domačih trt popolnem nadomestilo.

RAZNE REČI

za gospodarstvo in gospodinjstvo.

Sol za živino. — Kakor poročajo listi, je z ozirom na resolucijo od dne 27. novembra 1891 vlada sklenila, da se bode dajala kmetovalcem Avstrijske — izvzemši Dalmacijo — vsako leto 500.000 metrič. centov živinske soli in sicer za svoto po 5 gl. a. v.

V ta namen se porabi zdrava kuhinjska sol, katera se zmelje in pobarva z železnim okisom, in pod gotovimi pogoji prodajala se bo potem kmetovalcem. Množina, katera pride na vsako kronovino, odmeri se po množini govede. Postava pride v veljavo še le leto dni po tem, ko bo potrjena, ker je treba toliko časa za tehniško uredbo solin.

* * *

Če se neče živinče pojati. — Mnogokrat tožijo kmetovalci, da se živinče noče pojati, posebno pa telice.

Uzrok temu je mnogokrat nepopolen razvoj jajčnika in to je ne malokdaj pri dvojčkih.

Pomoči v tem slučaju ni; zato naj se dvojčkov nikar ne pušča za plemo. Ako je živinče tolsto ali debelo, ali pa nasprotno jako medlo, potem se jako nerado poja, ali celo še znakov ne opazimo; če se to večkrat poredoma godi, zgodi se lahko, da se potem krava ali telica nikdar več ne poja. Pripomagamo pa lahko v takem slučaju in sicer, če pustimo, da je žival z bikom skupaj; dalje, ako pokladamo predebelim živinčetom slabejo krmo in krmi-mo medla živinčeta boljše. Če bi to ne pomagalo, potem poskusimo lahko s španjskimi muhami, kar je pa vedno nevarno in biti moramo previdni. Početi je s $\frac{1}{2}$ gramom in dan za dnevom nekoliko več, pa polagoma do 2 gramov, po 14. dneh moramo popolnem prejenjati. Drugih skrivnih sredstev pa nikakor ne priporočamo.

* * *

Zelena galica sredstvo zoper rumenico (chlorose) pri trtah. —

Marsikdo je že opazil, da je v nekaterih zemljah trtam listje rumenikasto, trte toraj boleajo. Uzroki tej bolezni so pomanjkanje železa v zemlji ali pa druge neugodnosti v zemlji sami. Posebno dobé to bolezen rade nekatere ameriške trte, in kakor posnemamo iz „Wein Ztg.“, je mogoče po raznih skušnjah, katere je nabrala kmet. družba v Anden-u na Francoskem, pomagati zoper to bolezen z zeleno galico in sicer na sledeče načine:

1. V raztopljenem stanu, dá se trti v plitev jarček na podnožji trte 1 — 2 klgr. (?) zelene galice. Jarček mora ostati odkrit, ako hočemo, da bode delovala zelena galica, ker v dotiki s kislecem

zraka se potem okisi in žvepleno kislino dež spere (Po E. Bary v Barbaira).

2. Z raztopljino zelene galice zalivati je trte; za vsako trto raztopiti je 1 klg. zel. galice v 8 — 10 litrih vode (Po Me. de Roquefere v Badenu).

3. Z raztopljino škropiti je bolne trte po listjn. Škropiti je trte z ozirom na starost listov z raztopljino, v kateri je 500 — 800 gramov zelene galice na vsak hektoliter (Po. E. Pullés v Ville-séque).

4. Raztopljino napravimo s pomočjo gnojnice, ali pa zmešamo galico med gnoj in spravimo potem v jeseni gnoj v plitvi jarček na podnožji trte. Zmešati je 3 klg. hlevskega gnoja in 500 gramov zelene galice za vsako trto. (Ornaud in Villegly).

5. Po dr. Rassignier in Olonzac (Hérault), obrezati je trte v drugi polovici meseca oktobra in kopati jih na prerezu mladike v vodi, koja je bila mrzla nasičena z zeleno galico (450 gr. na liter vode).

6. Po Rousselier- škropiti je trte, koje so bolne, po listih z raztopljino zelene galice, označeno pod imenom "črna omaka,, kakor se godi pri škropljenji trt zoper strupeno roso.

Končno priporoča Castel, naj se drenažirajo take apnene zemlje, katere imajo manj nego 10 % apna in je njihova spodnja plast neprodorna. V takih zemljah so trte podvržene rumenici, ker se korenine močijo nekaj časa, ko rastejo v vodi, katera je nasičena z ogljenčevo kislino apnom. V prav apnenih zemljah porabiti je le hybride in sicer v novejšem času izgojene od Millardet-a, Grasset in Couderc.

* *

Na čem spoznaš najboljšo moko? — Stehtaj od 5 do 10 gramov moke, pomešaj jo natanko z enako množino vode (najbolje jo zmeriš z naprstnikom) in pusti testo, da nekaj časa stoji, da namreč posrka vodo. Testo, katero je potem najtrše, je iz najboljše vrste moke, testo, katero je vlečljivo, tekoče, je pa iz najslabeje moke.

* *

H krmenju čebel. — Dr. E. Seidel priporoča v „Die Biene in Hessen“, naj se porabi za krmenje čebel sadni sladkor, katerega si sami zgotovimo.

Sadje, katero odpada z dreves, kakor hruške, jabolka i. d. se opere, razreže ali zmečka, potem se kuha na vodi in spreša. Ko je tekočina ščiščena, dostavi se jej enakih utežnih delov sladora, najbolje onega v stožcih; tekočina se potem ukuha. Ko se kuha, pobirati je vedno nastajajočo peno; kuhati moramo pa tako dolgo, da se zgosti kot sirup.

Če krmimo čebele po zimi s takim sokom, bode krmenje popolno in žejne ne bodo čebele nikdar.

Službeni razpis.

Pri c. kr. kmetijsko-kemičnem poskušališči v Gorici je izpraznjeno mesto **aspiranta**.

Aspiranti dobivajo letnih 500, oziroma 600 gld. adjuta, in ko so se skozi eno leto v službi popolnoma sponesli, všteje se jim to leto v službeno dobo, katera daja pravico do pokojnine — in potem se tudi vzamejo v službeno prisego. Aspirantom gre tudi delež onih pristojbin, ki se pobirajo za kemične preiskave.

Prosivci morajo dokazati, da so se na vis. kmetijski šoli strokovno izobrazili in posebno, da so sposobni za samostatno oskrbovanje vsakega kemično - analitičnega in kmetijsko - kemičnega dela. Takim, kateri so se uže na kakem poskušališči vežbali v praktičnih delih, ali kateri imajo kmetijske znanosti, ali so uže celó kaj znanstvenega objavili, pojde, pri sicer enakih razmerah, prednost. Želeti je, da je prosivec zmožen ednega izmed dveh deželnih jezikov, slovenskega ali italijanskega.

Prošnje naslovljene na c. kr. kmetijsko ministerstvo je v. 4 tednih po tem, ko se ta razpis objavi v „Osservatore Triestino“, (kar se je zgodilo dne 8. aprila t. l.), podati vodstvu c. kr. kmetijsko - kemičnega poskušališča v Gorici.

Nova škropilka proti peronospori.

Tu predočujemo častitim čitateljem podobo, ki kaže, kakó se škropé trte proti peronospori s tako zvano avtomatiško ali samodelujočo škropilko, katero je iznašel znani založnik raznih strojev g. **Ign. Heller** na Dunaji.

Ta škropilka se napolni s pomočjo neke zračne tlačilne pumpe. Kakó se to dela, pončí navod, ki se dobiva vselej s škropilko vred. Ko je škropilka polna, zadene jo škropilec na hrbet, kakor kaže pričujoča podoba, in z največjo lahkoto škropí na levo in desno, kakor se mu zdí potrebno. Posebne opombe vredno je to, da pri tem škropljenju ne gre nič tekočine v zgubo, marveč razumen škropilec vsako kapljico dobro porabi. Škropljenje je lahkotno in ročno, da en sam delavec prav veliko trt poškropí razmeroma v veliko krajšem času. Vsa natančnejša poročila daje **Ign. Heller**, na Dunaju, 2/2 Praterstrasse št. 78. Dopisuje tudi v slovenskem jeziku.

